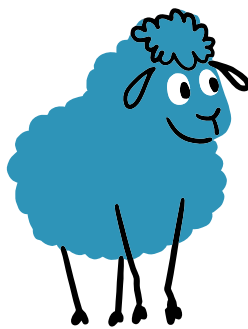

OVCE

KDE SE VZALA OVCE?

Víš, že ovce jsou s člověkem déle než třeba kočky? Podle maleb ve španělských skalách začali lidé ovce a kozy nahánět do ohrad už před patnácti tisíci lety! O zdomácnělých (domestikovaných) ovčích a kozách se však dočteme až v 11 tisíc let starých zprávách. V dávných dobách nebyly „jen“ hospodářskými zvířaty. Možná to zní neuvěřitelně, ale ovce si dokonce našly cestu i mezi bohy. Před pěti tisíci lety uctívali obyvatelé Dolního Egypta boha Chnuma s beraní hlavou jako stvořitele lidstva.

Dnes najdeš ovce takřka po celém světě. Nejvíce jich lidé chovají v Číně a v Austrálii. V současné době existuje až 600 plemen ovčí a každé z nich vypadá trochu jinak. Některé má rohy, některé ne, některé je velké, jiné naopak malé. Liší se i podle srsti či vlny – ne každá ovce vypadá jako nadýchaný sněhový obláček, jak je známe z pohádek. Na místech, kde je velmi sucho a je tam nouze o potravu, můžeš potkat dokonce plemena ovčí, které si ukládají tuk do ocasů nebo do stehů a hýždí (tedy zadku). Taková plemena se nazývají tlustozadká nebo tlustoocasá.

JAKÉ JSOU OVCE?

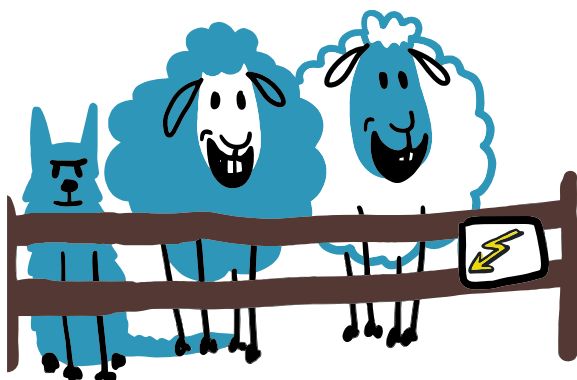
Představ si, že jsi dostal/a pozvánku na zvířecí oslavu. Vsaďte se s tebou, že když tam přijdeš, určitě neuvidíš ovci stát samotnou v koutě, zatímco se ostatní baví. Ovce jsou totiž stádová zvířata a když jsou od stáda oddělená, mají sklón podléhat panice a zmatku. U ovčí zkrátka platí, že alespoň ve dvou se to lépe táhne. Možná i to je důvod, proč si ovce dokáže zapamatovat až 50 dalších ovčí. Ale ne jenom na den nebo týden – je schopná si je pamatovat až rok a půl.

Pokud náhodou ovčí pamatovák selže, rozezná své staré známé podle pachu jejich bobků nebo moči. Ostatně podle pachu pozná i svého pastýře nebo ošetřovatele, přítomnost člověka ovce cítí až na 300 metrů! Tím ale tahle čichová magie nekončí, ovce totiž podle vůně dokáže rozlišit i jedovaté rostliny. To se učí už jako jehně – a nejen to. Mláďata se od své matky také učí znát význam řeči těla. Například že různé pozice hlavy můžou ostatním vysílat různé zprávy – například varování před nebezpečím.

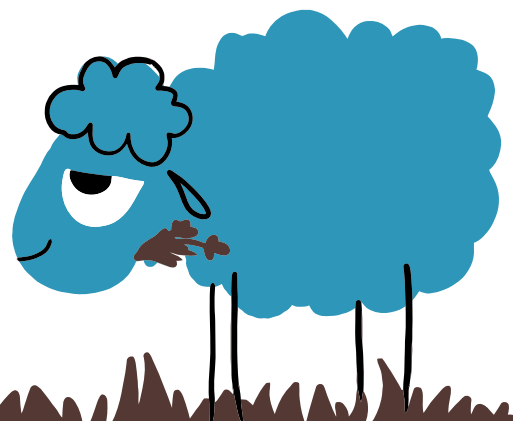
JAK SE DNES CHOVÁJÍ OVCE?

Většina ovcí, které v České republice uvidíš, je chována na maso. Takové ovce tráví větší část roku venku na pastvinách, zbytek času je najdeš v ovčinech. Na maso se nechovají jen dospělé ovce, ale i mláďata – jehňata. Ta stráví svůj život převážně v ovčíně, pak je odvezou na jatka. Zatímco v přírodě matka přestává kojit nejdříve tři měsíce po porodu, chovatelé jehňata od matky odstavují většinou už po dvou měsících.

Někdy nechává chovatel ovce venku po celý rok – v takovém případě jim ale musí zajistit krmivo, protože na podzim a v zimě tráva a rostliny nerostou. V každém případě potřebují ovce dostatek vody, přístřešek nebo vzrostlé stromy kvůli stínu a správnou veterinární péči. A také potřebují ochranu – může je totiž napadnout toulavý pes nebo vlk. Proto chovatelé staví elektrické ohradníky a pořizují si pastevecké psy, kteří ovce neustále hlídají. Pamatuj – jak pastevecký pes, tak elektrický ohradník ti může ublížit! Obojí má totiž chránit ovce, ne zvědavce, kteří se na zvířata chtějí podívat.

Někdy můžeš narazit na stádo ovcí i v přírodě. To ale neznamena, že stádo někomu uteklo, naopak – ochránci přírody ovce nechávají na svazích a v horách pást schválně. Ovce si totiž vybírají rostliny, kterých je třeba na místě moc a utlačují tak chráněné druhy rostlin. Díky tomu, že je ovečky spasou, dostanou nový prostor. Potom se zvířata přesunou jinam. O jejich zdraví a dostatek vody se pak starají pastevci nebo majitelé.

CO BYCH MĚL/A VĚDĚT?

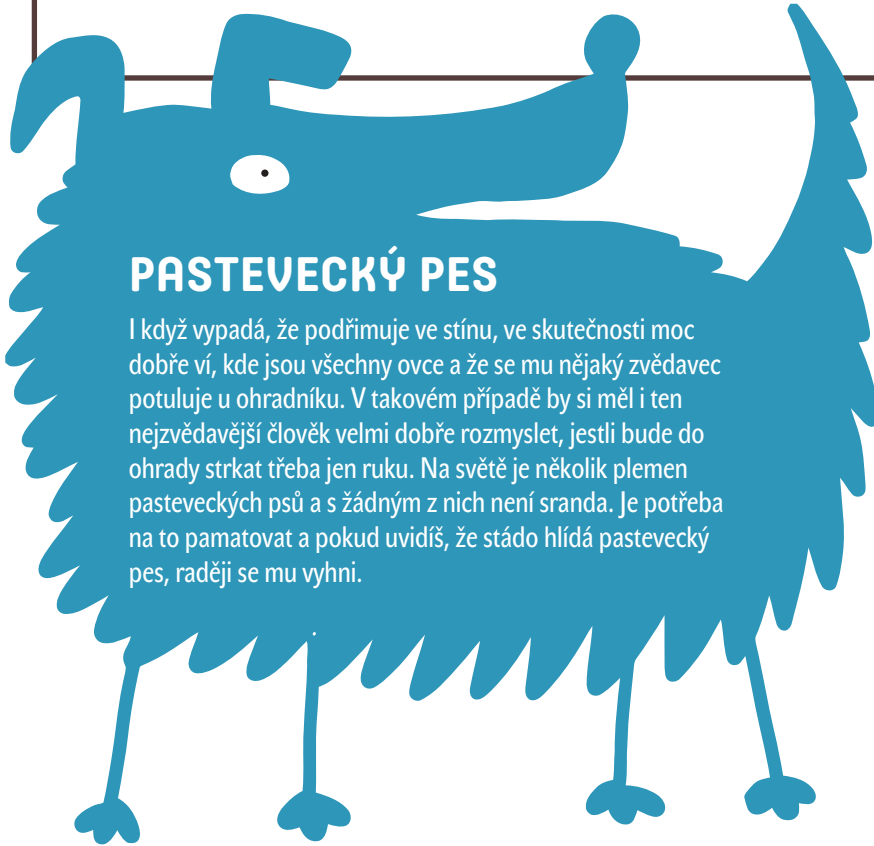
V některých zemích, kam byly ovce dovezeny, způsobil jejich chov velké škody. Osadníci hubili zvířata, která ovce lovila a zničili původní porost složený z rostlin a křovin. Kvůli pastvinám byli také schopni vymazat z povrchu Země domorodé obyvatele, kteří na místě žili dávno před chovateli ovcí. Týká se to hlavně Austrálie a Nového Zélandu. Je to další příležitost, jak se my, lidé, můžeme poučit ze svých chyb, které jsme v minulosti udělali.

Ovce se v průměru dožívají 10-15 let. Nejstarší ovce na světě dokonce oslavila třídvacáté narozeniny! Co to znamená? Že pokud si chce člověk pořídit ovce na spásání pozemků a pastvin, musí počítat s tím, že budou celý svůj život potřebovat dobrou péči. Někdy na to lidé zapomínají a ovce si koupí jako takzvanou živou sekačku, která se jim postará o přerostlou trávu. Jenže ovce potřebují opravdu velký prostor. Pokud ho nemají, může se u nich objevit stereotypní chování (jednu věc opakují stále dokola) i zdravotní problémy.

CO BYCH MĚL/A VĚDĚT?

Poznat, že ovci něco trápí, nemusí být snadné. Ovce je totiž mistryně ve skrývání bolesti, protože kdyby například před vlkem ukázala, že je slabá nebo zraněná, stala by se z ní v tom okamžiku kořist. To ale neznamená, že bolest necítí, naopak. Velkou bolest ovce zažívají například když dostanou nevhodné krmení. Takový suchý rohlík nebo chleba je pro ně možná chutný pamlssek, ale jen ve velmi malém množství. Pokud ho ovce sní moc, udělá se jí špatně a může dokonce uhynout. To platí i v případě koz nebo koní. Proto je potřeba si pamatovat – nikdy nekrm cizí zvířata, která potkáš třeba na výletě. Nikdy totiž nevíš, kolik chleba jim už lidé před tebou dali. I malý kousek pečiva, který pak zvířeti dáš, mu může způsobit veliké trápení.

PASTEVECKÝ PES

I když vypadá, že podřimuje ve stínu, ve skutečnosti moc dobře ví, kde jsou všechny ovce a že se mu nějaký zvědělec potuluje u ohradníku. V takovém případě by si měl i ten nejzvědavější člověk velmi dobře rozmyslet, jestli bude do ohrady strkat třeba jen ruku. Na světě je několik plemen pasteveckých psů a s žádným z nich není sranda. Je potřeba na to pamatovat a pokud uvidíš, že stádo hlídá pastevecký pes, raději se mu vyhni.

JSI SPOLEČENSKÝ JAKO OVCE?

Pomoz najít ztracené ovčí dušičce cestu ke svému stádu!

Skoro všechna ovčí plemena vyhledávají stádo a nemají ráda samotu. Ve stádu spolu komunikují, varují se před nebezpečím a cítí se dobře. Ovce, která nemá stádo a cítí se v ohrožení, může snadno zpanikařit a když má velký strach a nevidí jinou možnost, může hrát i mrtvou.

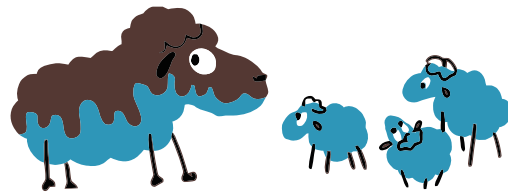
KVÍZ

OVCE, KTERÁ UŽ NĚKDY PORODILA JEHNĚ, SE NAZÝVÁ:

- a) Bahnice
- b) Jepice
- c) Dojnice

ODPOVĚĎ:

Víš, jak jsme si v pracovních listech o krávkách říkali, že je spousta názvosloví, která ti můžou poplést hlavu? No, tak u ovcí je toho plno. Tak třeba bahnice – to je ovce, která už někdy v životě měla jehně. Naopak ovce, která ještě nikdy jehně neporodila, se nazývá jehnice. Vykastrovaný beran je skopec a když je ovce v říji (to znamená, že je připravená na páření), tak „se prská“.

VÍŠ, JAK VYSOKO TO BERAN DOTÁHL?:

- a) K hoře
- b) K sopce
- c) Ke hvězdám

ODPOVĚĎ:

Když se v prosinci podíváš v noci nad sebe, můžeš s trochou štěstí najít souhvězdí Berana. Svůj název dostalo po bájném beranovi, který měl zlatou vlnu i kůži pod ní (jinak také rouno) a uměl létat. Inu, ovce jsou zvířata netušených možností!

OVCE DOKÁŽOU

- a) Plavat
- b) Zpívat
- c) Zívat

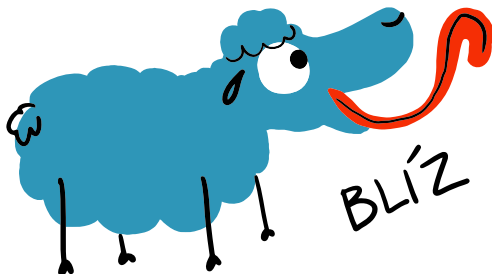
ODPOVĚĎ:

Zapeklitá otázka, že? My jsme ti ji dokonce udělali těžší než obvykle. Ovce totiž umí jak plavat, tak zívat! Co se týče plavání, to opravdu umí, ale jejich oblíbená činnost to rozhodně není. A zívání... K tomu ti řekneme jen tolik, že ovce nejen že zívají, ale ještě se rády po chvíli odpočinku dobře protáhnou.

OVCE POTŘEBUJÍ:

- a) Liz
- b) Špíz
- c) Nic

ODPOVĚĎ:

Pokud jsi někdy šel kolem pastviny s ovci, možná jsi zahlédl takovou tmavou krychli, kterou ovce olizovaly. Tomu se říká liz. Je vyrobený ze soli, do níž je přidána směs minerálů, které ovce potřebují pro své zdraví. V lizu proto najdeš sodík, vápník, hořčík nebo třeba železo a zinek. Naopak by neměl obsahovat měď. Pro ovce je to moc důležité, proto kde jsou ony, tam by měl být i liz.

CO JSEM SE NAUČIL/A:

